

*GÖNÜLDEN
ESİNTİLER (VII)*

“İSLAM

İMAN

İHSAN

İKAN”

*TASAVVUF
NECDET ARDIÇ*

NECDET ARDIÇ SERİSİ

7

Alemde tek kurtuluştur **İslam**,
Getirdi yüce aleyhisselam,
Uyanlar huzur bulur vesselam,
İslam ile oluşur muhabbetullah.

Yücelmek iste, yolu **iman'dır**,
Nefs-i'ni gemle sana düşmandır,
Venefahtü varlığında can'dır,
İman ile aşılır sıratullah.

Hakk'tan gelince yüce bir **ihsan**,
Mest olur bunu anlayan insan,
Gayriyi çıkarınca aradan,
İhsan ile belirir rüyetullah.

Sende zuhur bulduğunda **ikan**,
Cümle varlığım o'dur yakan,
İki gözünden aleme bakan,
İkan ile bulunur marifetullah.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
Cibril hadisi	9
İhsan kelimesin! anlamaya çalışmak	11
Bakara Suresi — bak-ara	12
Elif lam mim	13
Bilgaybideki incelik	14
Gaybe iman şahadeti müşahede	15
İnsan ve Kur'an'ın kardeşliği	18
Yakıya'm safhaları	19
Felah bulmak	20
Ebrahim	20
Teslim	21
Gizli şirk	21
İhsan	22
Vecih	22
Muhsin	23
Eşhedü enla ilahe illallah	23
Müşahede ehli	24
Müşahedenin zirvesi	24
islam	24
ALLAH'ın indindeki din	25
Kulun indindeki din	25
Büyük Ayet	25

Ö N S Ö Z

Muhterem okuyucum, bu kitapçık bazı kimselerin “**iman**” hakkındaki söz ve kanaatlerine cevap olarak hazırlanmıştır.

Bilindiği gibi imanın muhtelif mertebeleri vardır ve sonu da “**ikan**”dır. Biz müslümanların en iyi bilmemiz gereken ilk şey’in iman mevzuu olması tabiidir. Ancak ne yazıkki bu ilkeyi genelde alışkanlık ve taklid üzere ilgisiz bir şekilde değerlendirmekteyiz.

ALLAH ile insan arasında zaten mevcut, fakat perdelenmiş olan batındaki ezeli birlik, **İslam** ile zuhura çıkmaya başlar, **iman** ile güçlenir. **İhsan** ile müşahede edilir, **ikan** ile de birlik ve teklik tekrar meydana gelir.

İmandan gaye ikilikte, (*iman eden ve edilen*) yaşayıp Hak’tan ayrı kalmak değil, o yoldan tekliğe ulaşmaktır.

Cenab-ı Hak’tan cümlemize gerçek dinimizi anlamaya yetecek zeka ve gönül genişliği dilerim. (*Rabbi zidni ilma*).

İlahi, bu kitaptan meydana gelecek manevi hasılayı Pirimizin muhterem eşleri Halvai bacı validemizin ve o zamanın dergahında hizmeti geçmiş bütün hanımefendilerin ruhlanna hediye eyledim.

Sevgili okuyucum Bu kitabın yazılışında, dizilişinde, basılışında, bastırılışında emeği ve hizmeti geçenleri saygı ile yadet, geçmişlerine hayır dua et, ALLAH c.c. gönlünde feyz kapılan açsın.

NECDET ARDIÇ UŞŞAKÎ TEKİRDAĞ

Not: Bundan sonraki kitabımız inşaallah “Süre-i Rahman” ve Rahmanın rahmeti hakkında olacaktır.

İSLÂM İMAN İHSAN İKAN BAHSİ

euzü billâhi mineşşeytanirraciym
bismillâhirrahmanirrahiym

elhamdüllillâhi rabbil alemiyn
vessalâtu vesselâmu alâ resulina muhammedin
ve alâ alihi ve eshabihî ecmain

Muhterem okuyucum, evvela Cenab-ı Hak'tan cümlemiz için akıl, fikir, zeka ve gönül genişliği niyaz ederim.

Konumuz “**İslam, İman, İhsan ve İkan**”dır.

Bu düşündürücü kelimelerin açıklanmasında Yahya bin Ya'mur'dan, rivayet edilen bir Hadis-i şerifle, yüce kitabımızın 2'inci süresi olan Bakara suresinin ilk beş ayeti ve ihsan'dan bahseden diğer bazı ayetlerden de yararlanmak istiyoruz.

Daha ziyade dikkatimizi çeken “**İHSAN**” kelimesidir.

Yahya bin Ya'mur; Abdullah İbnu Ömer (radıyallahu anh)dan, o da babası Ömer İbnu'l-Hattab (radıyallahu anh)dan rivayet ediyor.

[Babam bana şunu anlattı: (Özetle)

“Ben Hz. Peygamber (a.s.)ın yanında oturuyordum. Derken elbisesi bembeyaz, saçları simsayah bir adam yanımıza gelip Hz. Peygamber (aleyhisselatu vesselam)ın önüne oturduktan sonra sormaya başladı:

- “**Ey Muhammedi Bana İslam hakkında bilgi ver!**”

Hz. Peygamber (a.s.) açıkladı;

- **İslam, Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet etmen, namaz kılman, zekat vermen. Ramazan orucu tutman, gücün yettiği takdirde Beytullah'a haccetmendir**”.

Yabancı:

- “**Doğru söyledin**” diye tasdik etti.

Sonra tekrar sordu:

- “**Bana iman hakkında bilgi ver!**”

Hz. Peygamber (a.s.) açıkladı:

- “**İman, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmandır. Kadere yani hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna da inanmandır!**”

Yabancı yine: “Doğru söyledin!” diye tasdik etti.

Sonra tekrar sordu:

- “**Bana ihsan hakkında bilgi ver!**”

Hz. Peygamber (a.s.) açıkladı:

- “**İhsan Allah'ı sanki gözlerinle görüyormuşsun gibi Allah'a ibadet etmendir. Sen O'nu görmesen de O seni görüyor.**”

Adam tekrar sordu:

- “**Bana kıyametin ne zaman kopacağı hakkında bilgi ver!**”

Hz. Peygamber (a.s.) bu sefer

- “**Kıyamet hakkında kendisinden sorulan, sorandan daha fazla birşey bilmiyor**” karşılığını verdi.

Yabancı:

- “**Öyleyse kıyametin alametinden haber ver!**” dedi.

Hz. Peygamber (a.s.) şu açıklamayı yaptı.

- “Bir cariye­nin efendisini doğurması, yalın ayak, üstü çıplak, fakir, davar çobanlarının yüksek binalar yapmada yarıştıklarını görmendir.”

Bu söz üzerine yabancı çıktı gitti.

Hız. Peygamber (a.s.)

“Ey Ömer, sual soran bu zatın kim olduğunu biliyor musun?” dedi.

Ben;

- “Allah ve rasulu daha iyi bilir” deyince

şu açıklamayı yaptı:

“Bu Cebrail aleyhisselamdı. Size dininiz! öğretmeye geldi: dedi” “ila ahır”]

*(1)

*(1) *Kütüb-i sitti C. 1, Sahife 50, 15. No. Hadis*

Çok büyük anlamı ve incelik taşıyan bu hadis’e “Cibril hadisi”de denmektedir.

Aziz kardeşlerim. Yukarıda hadis içinde geçen “ihşan” Allah’ı sanki gözlerinle görüyormuşsun gibi Allah’a ibabet etmemdir.

Sen O’nu (şimdilik) görmesen de o seni görüyor, bilincine mutlaka erişmemiz gerekmektedir.

Allah’ı bilmek, müşahede etmek konusunda aşılması gereken üç önemli merhale vardır. ,

Bunlardan *birincisi* Allah’ı bilmek yani *Allah’ın var olduğunu* bilmektir.

İkincisi Allah’ın *nasıl bir varlık* olduğunu daha geniş şekilde *anlayarak bilmek, iman etmektir.*

Üçüncüsü ise Allah’ı *müşahede etmeye yolun açılışını* bilmektir. Böylece müşahede, “şahit olma” olgusuna yol açar ki bu da “eşhedü” kelimesiyle manasını bulur.

Cibril hadisindeki “ihşan” sorusu, ya da konusu biraz daha şümullendirilirse şu eklemeleri yapmak gerekecektir:

İhsan kelimesinin biri fiziksel yaşamdaki *zahirî* yani *maddî, görünüür mertebede*, diğeri de *batınî* yani *manevî, ibret ve irfan* bakımından olmak üzere iki anlamı vardır.

Bunlardan maddî mertebedeki **zahirî** anlamı ihsan vermek, *lütfetmek, elindeki ile karşısındakine yardım etmektir.*

Manevî mertebedeki **batınî** anlamı ihsan ise, Allahü teelayı görememekle birlikte *onun tarafından görüldüğünü bilmek* ve bu şekilde düşünmek demektir.

İşte bu nuansı yakalayan kimse Cenab-ı Allah’a giden yolun başlangıcını bulmuş olur. Cibril hadisindeki özellik bu hususu vurgulamakta ve bizlere bütün açıklığı ile sergilenmektedir.

Şimdi, *namaz kılmakta olan kişinin* Cenab-ı Allahı görmesi veya Cenab-ı Allah tarafından görülmesi olayına şöyle bir şekilde yaklaşalım.

Genelde bir kişi, diğeri bir kişiyi veya bir şeyi görüyorsa hedef tutmuş demektir. Bu takdirde o görünen kişinin veya şeyin de kendisini görmesi gerekir. Ya da daha ihtiyatlı bir ifadeyle, burada görülebilirlik hükmü geçerlidir. Ancak genelde böyle olmakla beraber çeşitli sebeplerle hedefler kitlenemeyebilir.

Bunun pek çok sebeplerle olabilir. Hatıra gelebilen olasılıklar;

a) kişinin gözündeki gözlük uygun değildir,

- b) gözde katarakt, miyop, hipermetrop veya asügmata rahatsızlığı vardır,
- c) hava kararmış veya sisli olabilir,
- d) göz kapağı kapalıdır,
- e) kördür v.s.

Bu varsayımlara daha pek çokları eklenebilir. Ama inkarı mümkün olmayan bir gerçek vardır ki o da Allah-ı azimüşşanm bizleri ve her şeyi her daim görmekte oluşudur. İşte biraz evvel ifade ettiğimiz hedef kitlenmesi olayı Allah c.c. tarafından gerçekleştiğine göre, bizlerin de O'nu görebilirlik hükmü gereğince görmemiz icabeder.

İnsanlığın ezeli arzusu olan, Allah-ı görmek sırrının kapısı, ihsan ifadesindeki gizli mana ile aralanmıştır. Ama buna rağmen o kapıdan girerek, O'nu göremiyorsak yukarıda sıraladığımız veya daha sıralayamadığımız hallerle malulüz demektir.

İşte başlangıçtan beri “*İhsan*” nedir? Ne demektir? diye açmaya çalıştığımız konunun önemi şimdi biraz daha artmıştır sanırım.

İlerdeki bölümlerde “*İhsan*” ile ilgili izahatımıza devam edecek olmakla beraber başlangıçta bu konu için yararlanacağımızı söylediğimiz *Bakara suresinin* ilk ayetlerine değinelim.

Bakara suresi, bilindiği gibi Kur'an-ı Kerim'in 2'nci süresidir, içerisinde Hz. Musa'nın inekle ilgili bir hikayesi bulunduğundan *Bakara* yani *inek* suresi diye adlandırılmıştır.

Bak-ara şeklinde telaffuz edilmesi halinde bizleri başka bir gerçekle karşı karşıya getiren bu sure, sanki okuyucuyu ikaz etmekte, başından sonuna kadar “*bak-ara*” demekte hatta daha geniş manasıyla da bütün Kur'an-ı Kerim-i başından sonuna kadar bakıp aramamız istenmektedir. Yoksa onu süslü, işlemeli muhafazalara koyup duvarlara asmamız tabii ki değil. Bakıp aranılacak bir kitabın öncelikle açılmasının gerekeceği pek tabiidir.

Açma olgusu da işte “*Fatiha*” süresiyle, açmak manasına gelen “*Fatiha*” kelimesiyle yerine getirilmektedir. Tesadüfle açıklanamayacak bu oluşumların hatırlanmasından sonra Bakara suresinin ilk ayetlerine şöyle bir göz atalım.

“**Elif, Lâm, Mim**” (*Sûre 2 ayet 1*) haruf-u mukattaa diye tabir olunan, bugünkü bilgilerimizle açıklayamadığımız bu harfler *Kamil insanın* isimlerinden bir isimdir. Bunlardan

ⱪ (elif) → *Ahadiyet* mertebesini,

⇒ (lam) → *Lahut* mertebesini,

Ⓜ (mim) → *Makam-ı Muhammedi*yi temsil ediyor.

Ayrıca bir bakıma bu alemlerin koordinat noktalanında belirtmektedirler.

Elif dediğimiz zaman (*eski bilgilerimizi tazelemeye çalışırsak*) bunun **12** noktadan oluştuğunu, ilk **7** noktasının **ettur-u seb'a** (yedi tur) denilen nefsin 7 mertebesini, sonra gelen **5** noktanın da **hazarat-ı hamse** (beş hazret) mertebesini ifade etmekte olduğunu hatırlarız.
*(2)

*(2) “*İrfan mektebi*” adlı kitabımızda anlatıldı.

Cenab-ı Allah'ın *elif* yani *Ahadiyyeti* ile tenezzülünden sonra *lahut alemi*ni, diğer bir ifadeyle **Vahidiyet** ve **sıfat** alemlerini, **sıfat** alemi de bu alemleri meydana getiriyor. Böylece **hakikat-i Muhammedi** bütün mertebeleriyle zuhura gelmiş bulunuyor.

Bu bakımdan “**elif lâm mim**” in her biri ayrı bir kitap; *Kur’an-ı Kerîmin* kendisi bir kitap, *İnsan-ı kamil* dahi bir kitaptır.

Kur’anı Kerîm *Bakara Suresi 2. sure 2. ayette;*

“zalikel kitabü lâ reybe fîhi huden lil müttekıyne”

“Bu o kamil kitaptır ki ALLAH tarafından gönderildiğine şek ve şüphe yotur. Takva sahiplerine (şirk, günah, ve kötülüklerden korunanlara, ALLAH’tan korkan, sakınan ve gereği gibi kulluk edenlere) hidayettir, yol göstericidir.”

Buradaki ittıkayı yani sakınmayı manevi yönüyle yorumlamak, kendi varlığının hakikatının, Hakk’ın hakikati olduğunu unutmaktan sakınmak, gaflete ve nefsanîyetine yenik düşmekten sakınmak, varlığındaki mevcudun bizatihi Hakk’ın varlığı olduğunu idrak ederek hayatım sürdürmek şeklinde anlamalıdır.

Kur’anı Kerîm *Bakara Suresi 2. sure 2. ayette;*

elleziyne yu’minune bil ğaybi ve yukıymunessalate ve mimma rezaknahüm yünfikune

Evvela bunu, hemen bütün Kur’an-ı Kerîm’lerin Türkçe açıklamalardaki izah şekliyle tercümesin! yapalım ve sonra da bu izahlardaki bir eksikliği ve hemen de çok önemli bir eksikliği dile getirelim.

Genelde bu ayet **“O takva sahipleri, yani ittika edenler, sakınanlar ki gaybe iman edenler ve namazı dosdoğru kılanlar ve onlara verdiğimiz nimetlerden, nzıklardan ALLAH yolunda sarf ederler,”** şeklinde açıklanmaktadır. Ve ilk okumada da ne demek istendiğinin anlaşıldığı sanılır. Oysa ki burada küçük bir takı ile oynayarak mana başka bir zemine kaydırılmaktadır.

Arapçada **ل** “be” takısı, “ile”, “birlikte”lik anlamında kullanılır.

“bil gaybi” deyince de, “gaybı ile” diye tercüme edip “gaybı ile iman ederler” demek yerine, cümle düşüklüğü yapıldığı zannı ya da gayba iman daha inandırıcı bulunması nedeniyle “gayba iman ederler” şeklinde tercümelerle karşılaşmaktadır.

Eğer “gayba iman ederler” demek işlenseydi **yü’minüne bil gaybi** yerine **yü’minünel gaybe** denirdi.

Demek ki burada yüce ALLAH’ımız tarafından vurgulanmak istenen sadece “gaybe iman” değil; kişinin kendi “gaybı ile” iman ve gaybı tasdik söz konusudur.

Az yukandaki izah tarzı ALLAH’ın gaipte olduğunu düşünenler için doğrudur. Ama... acaba... ALLAH cc gerçekten sadece gaipte midir?

Kur’anı Kerîm *Nur Suresi 24. sure 35. ayette;*

allahü nurüs semavati vel ardı

“ALLAH c.c. göklerin ve yerin nurudur”

Kur’anı Kerîm *Bakara Suresi 2. sure 115. ayette;*

ve lillahil meşriku vel mağribü feeynema tüvellu fesemme vechullahi innallahe vasi’un aliyümün

“Doğu da batı da ALLAH’ındır c.c. nereye dönerseniz ALLAH’ın vechi orasıdır. ALLAH c.c. herşeyi kaplar ve herşeyi bilir.”

Bunlar ve benzeri birçok ayetler ALLAH'ın c.c. sadece gaipte olmadığını açık ifadeleridir.

Kur'anı Kerim *Haşr Suresi 59. sure 22. ayette;*

alimül ğaybi veşşhadeti

“O, görüleni de görülmeyeni de bilendir.” dendiğinde Alemlerin; biri *gaip alemi*, diğerinin de *şehadet* yani *müşahade* alemi olmak üzere iki türlü olduğunu öğreniyoruz.

Eğer bir şey görülmüyor veya *görüleliyorsa* ona *iman* söz konusu olabilir. Ama *görünüyorsa* ona iman edilmez, *şahitlik* edilir veya *müşahade* edilir.

İşte cennet, cehennem, alın yazısı, melekler, arş, sırat köprüsü, mahşer v.s gibi varlıklara iman söz konusudur. Ama maddi olan varlıklara şehadet edilir, müşahade edilir.

Peki **“eşhedü en la ilahe illallah”** deyince ne oluyor?

Yani **“ALLAH'tan cc başka ilah olmadığına şahidim”** dediğimizde, yukarda gaiplik ve şahitlik diye vasıflandırdığımız hallerden ikincisini yani görüyormuşçasına şahit olma halini kabullenmiş oluyoruz. Eğer o niyetle söylemesek “şahidim” yerine “iman ediyorum” dememiz gerekecekti.

Alemler bazındaki bu gaiplik ve müşahade, aynen insanlar için de geçerlidir. Her birimizin eti, kemiği, derisi, saçı zahirimiz yani şehadet alemimiz; ruhi durumumuz, aklımız, nefsimiz, gönlümüz de gayb alemimiz olmaktadır.

Her halükarda gerçek olan şudur, ki müşahade alemi (insanın kendisi dahil) sınırlı yani sonlu, gaip alemi (yine insanınki dahil) sınırsızdır, sonsuzdur.

Bütün bu anlatılanları bir cümle ile özetlersek gerekirse diyebiliriz ki; iman gaybedir, *şehadete iman gerekmez*. Bu bakımdan eğer biz bu alemde Hakk'ın varlığını müşahade ediyorsak imana gerek kalmıyor, iman düşüyor, iman görevini yerine getirmiş müşahadeye dönüşmüş oluyor.

Belirli çalışmalar ve riyazatları sonunda Hakk'ı müşahade edemeyip ALLAH'a hala iman yollu yaklaşıma çalışıyorsak ondan epeyce uzaktayız demektir.

Hazır olana iman garip bir iştir. Ama eğer biz ALLAH'I müşahade etmeden “Eşhedü” kelimesini söylüyorsak, affınıza sığınarak biraz yalancı ve gaflet ehli olmuyor muyuz?.....

Bizler bu aleme “Cenab-ı ALLAH'I müşahade etmek ve onu tanımak için gönderildik. Yoksa Hak teala bizleri esma aleminde bırakırdı. Yani “ruhlar” aleminde kalırdık. Oradan da cennete veya cehenneme gönderilirdik.

Demek ki bizler *zahirimizle* şehadet aleminin ve orada *rabbimizi müşahade* ediyoruz. *Gaybımızla da Hakk'ın varlığını gayb aleminde idrak* ediyoruz. Neticede bunu başarabilen veya başaramayan yine insanın kendisi oluyor.

Yani kendini bilen, nefsinin bilen, Rabbini de bilmiş oluyor, Efendimizin buyurdıkları gibi **“men arefe nefsehu fekat arefe rabbehu”** **“Kim ki nefesine arif oldu o ancak rabbine arif oldu.”**

Ayetin “gaybe iman” veya “gaybı ile iman” diye çevrilen bölümünün kısa izahından sonra **“Namazlarını dosdoğru kılarlar”** ifadesini ele aldığımızda; bunun da biri zahiri, diğeri batını iki anlamı bulunduğunu görüyoruz.

Zahiri anlamda namazın kılınışı sırasında “*tadil-i erkan*”a (namazın hareketlerinin düzenli olması) uyulması gerektiği vurgulanmaktadır. Namazın şekli olarak dosdoğru bir şekilde nasıl kılınacağı çok önemli bir husus olmakla beraber, baüni yönden düşüncedeki fikirdeki doğruluk da bir o kadar, belki de daha fazla önemlidir. *(3)

*(3) “*Salat, Namaz*” kitabımızda izahat verildi

Gerçekten istediğimiz kadar namazın rükünlerine tamamen uyalım, elimizi, ayağımızı, yani dışımızı düzgün tutalım ama ya içimiz eğriyse, düşüncelerimiz başka yerlerde ise, namazımızın sıhhatiden emin olabilir miyiz?

Ayetin devamında

“Ve onlara verdiğimiz nimetlerden, rızıklardan yerli yerince infak ederler” mevcuttur.

Demek ki nafaka verecek kadar bir varlığa sahip olan bir müslüman, bu rızıkından diğer ihtiyaç sahiplerini de rızıklandıracaktır. Bu rızık maddi olabileceği gibi kendini tanıma bilgisi, *Marifetullah* bilgisi gibi manevi yönleri de olabilir. Çünkü verilen bu çeşit bilgide ruhun rızıkını temin etmiş oluyor ki bu ebedi bir rızıktır. Karnı doyan bir kimsenin bir kaç saat sonra açılması mukadderdir. Ama *Marifetullah olan rızık ebedi olarak verilmiş* veya kazanılmış rızıktır.

Kur’anı Kerim *Bakara Suresi 2. sure 4. ayette;*

“velleziyne yu’minune bima ünzile ileyke ve ma ünzile min kablike ve bi’l ahireti hüm yuginune

“Onlar sana indirilen Kur’an’a senden önce indirilen kitaplara iman ederler ve ahireti şeksiz bilirler.”

Buradaki “**iman**” kelimesinde biraz açılmasında fayda vardır:

İman’ın; **taklidi** iman, **tahkiki** iman ve yakın “**ikan**” olmak üzere birbirini takip eden **3** aşaması vardır.

- Bunlardan **taklidi** olan iman aileden, yakın çevreden, okuldan vs den genelde daha çocukken işitilerek öğrenilir.

- Böylece kişide, ALLAH’ın varlığı ve bilinci oluşmaya başlar. Yaş ilerledikçe düşünce ve idraktaki gelişmeye paralel olarak çevredeki varlıklar müşahede edilmeye başlanır. Bunların varoluşları, yaşam ve gelişme tarzları, bir süre sonra şekil değiştirmeleri dikkati çeker. Sebep sonuç ilişkileri kurulmaya başlanır. Bütün bu oluşumların kaynağının bulunması, ALLAH bilincini iyice geliştirir. Bütün bu çalışmalar, insanın **tahkik** safhasını oluşturur.

- Bundan da ileri gidildiğinde “**ikan**” denilen “**yakın**” mertebesine ulaşılır, varlığın hakikatine vakıf olunur.

Gaybe, **iman** ile yaklaşılır, müşahede de ise, **şahadet** edilir. Yani *gözle görülene şahitlik*, *görülmeyene de iman* edilir.

İmandaki 3 safhayı Kur’an-ı Kerim’le somutlaştırırsan;

- *birinci haldeki* yani **taklidi iman** safhasındaki kişi, “**evet bu Kur’an-ı Kerim’dir**” der ve öperek başının üzerine koyar, hürmet eder ve bir köşeye bırakır.

- *İkinci haldeki* yani **tahkiki** iman safhasındaki kişi Kur’an-ı Kerim’i alır, açar, okur, hükümlerini yerine getirmeye çalışır yapabildiği kadarını yapar hayli gayret sarfeder.

- Üçüncü haldeki yani “**ikan**”, “**yakıyn**” safhasındaki kişi imanı, imanı demeyelim de iman üstü yaşamı, hadis-i şerifte belirtilen, “**el insanü vel kur’anü tevemanü**” dedikleri hakikatin zuhura çıkmasıyla olur. Yani “**insan ve kur’an bir *(4) batında doğan ikiz kardeş gibidirler**”

*(4) *Lübb-ül özüin özü. Sayfa 30.*

Tabii ki buradaki **batın**, insanın zahiri için *ana rahmi*, batınî yönü ve Kur’an-ı Kerim için ise “Bismillahirrahmanirrahim” deki “*Rahman’ın rahmi*” dir, yani “**Uluhiyetir**”.

Hakk’ın zatından doğmak yani (zuhura gelmek) nedeniyle *ikiz kardeş* olan “Kur’an” ve “insan”dan; *Kur’an-ı Kerime* ALLAH’ın kelamı “*kelamullah*” denmesine karşılık; *insana* da “*habibullah*”, ALLAH’ın habibi ve “Kur’an-ı natık” yani “*konusan Kur’an*” denmektedir.

**Sen ona korkma de kur’an-ı natık,
gönül ka’besine gir ol mutabık,
devreyle ol ka’benin etrafını,
devrederler bir gün gelir şems-i zatını.**

Şehadet aleminde zuhura gelen bu iki “zati tecelli” iman yoluyla birbirlerine yaklaşıp hakikatlerini idrak ederler, böylece “lika” mülaki (buluşma) yakıyn meydana gelmiş olur.

Yakıyn mertebesinde imandan söz edilemez, çünkü iman (biri iman eden, diğeri de iman edilen olmak üzere) ikiliği gerektirir..

Halbuki tasavvufta “*tevhid*” yani birlik esas olduğuna göre bu ikilik ne şekilde tekliğe indirilecektir?

Bir düşünürün “**çık aradan, kalsın yaradan**” diye çok derin ve özlü bir sözü vardır.

Yani kulun kendisini idrak mertebesinde aradan çıkarması gerekmektedir. Bu takdirde “kul” var zannettiği kendi varlığını, kafasındaki, zihnindeki izafi benliğini, nefsi benliğini ortadan kaldırılabirirse, ortada sadece “*İlahi benlik*” kalacaktır.

İşte bu bakımdan gerçek tevhide ulaşılnca iman düşmektedir. İman ile hareket etmeye çalışılıyorsa ikiliğin hüküm sürdüğü bir yaşam tarzına devam ediliyor demektir. Ancak burada özellikle belirtmek gerekir ki, kişi, kendi bulunduğu yeri bilmeli, derecesini aşan durumlara tevessül etmemeleridir. Zira zemin kaygandır, *kılavuzsuz yola çıkılmamalıdır*.

Meselelerin iyi anlaşılması ve yerinde değerlendirilmesi lazımdır, *şeriat* ve *tarikât* mertebelerinde mutlaka **iman** vardır, *hakikat* ve *marifet* mertebelerinde **ikan** meydana geldiğinden; *iman kendiliğinden müşahedeye* dönüşmektedir.

Devam ediyoruz “**ve bi’l ahireti hüüm yukinune**”

Yani “**ahirete de yakın bir imanla iman ederler,**” diye çevirebileceğimiz ayetin son bölümünde; “**yakıyn** ifadesiyle yaklaşırlar ve *öyle müşahede ederler*” de diyebiliriz. Yani Hazret-i Rasulüllahın Kur’an ve hadislere dayanarak bildirmiş olduğu ahiret hukukunu sanki görüyorlarmış gibi **yakıyn** olarak *müşahede* ederler.

Şurası bilinmelidir, ki *yakıyn* bilgisinin dışındaki bütün bilgiler naklidir. Nakledilen bilgilerle sağlanan yakınlığa, “*bilmel yakın*” denilirse; bunun da ilerisi, “*ilm-el yakıyn*”, “*ayn-el yakıyn*”, ve *Hakk-el yakıyn*” olmak üzere **3** aşaması vardır. Bunlardan

ilm-el yakıyn, konuya akliyle, bilgisiyle, ruhuyla o bilgiye varmak özüne ulaşmak demektir. Kısacası ilimle yaklaşmaktır.

Ayn-el yakıyn, görerek yaklaşmayı ifade eder.

Hakk-el yakıyn ise bilginin sahibi olmak, kendisi olmak demektir.

Buna şekeri misal gösterirsek: *Birincisi* şekeri tarif etmektir, *İkincisi* şekeri tatmaktır, yemektir, görmektir. *Üçüncüsü* de şekerin kendisi olmaktır, yani şeker olmaktır.

İşte ayette bahsedilen “*yakıyn*”, yakın değil, gerçek yakın “*hüve hüvesine o*” olmaktır.

Ariflerden birisine “yakıyn nedir”? diye sorulduğunda,

“el yakıynü hüvel Hak” yani **“O Haktır”** cevabını vermiştir.

Böylece ahireti de yakıyn haliyle yaşamaktadır her an ölecekmiş gibi yaşamaktır. Yaşantısını bu düzen üzerine oturtmuş olan kimseler yani yakıynlar, *müşahade ehlidirler*, her şeye o mertebeden değerlendirirler.

Kur’anı Kerim *Bakara Suresi 2. sure 5. ayette*;

ulaike ala hüden min rabbihim ve ulaike hümül müflihune

“işte bu vasıfta olanlar Rablerinden gelen bir hidayet üzeredirler ve ancak onlar felah bulmuşlar, kurtuluşa ermişlerdir.”

Genel anlam bu olmakla beraber, yani namazını dosdoğru kılıp, kötülüklerden korunup, günahlardan kaçındıktan ve sevaplarını çoğalttıktan sonra ALLAH’a iyi bir kul olma yolunda kendilerini kurtarmışlardır.

Batını manada felah bulmak ise, kişiyi nefsinin tasallutundan, nefsi benliğinden, *birimsel benliğinden*, *ızaftı benliğinden* kurtararak yerine *Hakkın kaim olmasını* sağlamaktır. Diğer bir ifadeyle kişi beşeriyetinden kurtularak *Ulühiyetine yükselmesi* ve huzura kavuşmasıdır.

Rabbimizin, gerçek ismi “*Ebrahem*” yani “*halkın babası*” anlamına gelen, batılıları ise, “*Abraham*” olarak telaffuz ettikleri Hazret-i İbrahim’e şu hitabım hatırlayalım.

Kur’anı Kerim *Bakara Suresi 2. sure 131. ayette*;

“iz kale lehü rabbühü eslim kale eslemtü lirabbil alemiyne”

“Rabbi ona: “Teslim ol” buyurduğunda. “Alemlerin Rabbine teslim oldum” demişti.”

Bu hitapta Hazret-i İbrahime **“Rabbine teslim ol”** buyuruluyor. Daha açıkçası **“bütün varlığınla bana teslim ol, beni vekil kabul et, senin kefilin olayım,”** deniyor.

Hazret-i İbrahim’in cevabı hemen **“Eslemtü lirabbilalemiyn”** oluyor. Yani **“ben alemlerin rabbına teslim oldum”** diyor.

Ama bu teslimiyetin çok önemli bir özelliği var.

Şöyle ki; Kur’anı Kerim *Bakara Suresi 6. sure 79. ayette*;

inniy veccehtü vecchiye lilleziy fetaressemavati vel arda hanyifen ve ma ene minel müşrikiyne

“Ben vechimi öyle bir veçhe karşı tuttum ki o vecih, semavat ve arzı fitratı üzere halk etmiştir. Ve ben de şirk ehli değil, tevhid ehliyim.”

Burada şirkten bahsedilmesi, muhtemelen babası Azer'in put yapan birisi olduğunun vurgulanması içindir.

İnsanların puta, taşa, güneşe, hayvana v.s.'ye tapmaları kaba manasıyla şirk oluşturuyor. Halbuki bir de peygamberimizin **“ben ümmetimin gizli şirkinden korkarım”** diye buyurdıkları gizli şirk olayı var.

Yani semavat ve arz içindeki varlıkları ayrı birer varlık olarak görmek veya düşünmek. İnsan, zihninde Hakk'ı bir tarafa, diğer varlıkları başka bir tarafa veya taraflara koyarsa zımmi olarak Hakk'tan başka varlıkların mevcudiyetini kabullenmiş olur ki işte korkulan ve insanı imanda zayıflatan bu şirk, gizli şirk, yani ALLAH'ın varlığının yanında veya karşısında veya ötesinde başka varlıkların bulunduğunu kabul etmektir.

Halbuki Kur'anı Kerim *Bakara Suresi 57. sure 3. ayette;*

hüvel evvelü vel ahirü vez zahirü vel batınü ve hüve biküllü şey'in aliymün

“o hem evveldir, hem ahırdır, hem zahirdir, hem batındır, ve o her şeyi bilicidir,” dediğimizde,

Cenab-ı ALLAH'ın hem evvel, hem ahır, hem zahir, ve hem batın, ve de her şeyi bilici olduğu bildiriliyorsa, o halde Hakk'dan başka bir varlığın mevcudiyetinden bahsetmek mümkün müdür?

İşte bu gerçeği ilk idrak eden kişi *“hanif”* yani *“tevhid ehli”* Hazret-i İbrahim'dir. Böylece ilk defa **“tevhid-i efal”** bilinci oluşmuş ve bundan da **“la faile illallah”** hükmü kaynağını bulmuş oluyor.

“Makam-ı İbrahim”in ileri safhalarına gelindiğinde ise Cenab-ı Hak bu defa kullanna Kur'anı Kerim *Bakara Suresi 2. sure 112. ayette;*

bela men esleme vecchü lillahi ve hüve muhsinun

“iyi bilin ki kim vechini ALLAH'a teslim ederse ona ihsan olunur,” diye hitabetmektedir.

Burada *“vechini”* ifadesi yüzünü, alnını, kaşını, gözünü v.s. gibi dar manasıyla yorumlanırsa çok sathi kalınmış olur. Oysa ki vecih kelimesinin başka anlamları da vardır. Yani kişi, Hakk'a sadece bedeni ve uzuvlanyia değil; bilgisiyle, ruhuyla, özüyle, nefsiyle hepsiyle birlikte yönelmeli ve tüm varlığını O'na teslim etmelidir. İşte bu kimseye *“muhsin”* denilir ki *“ihsanı alan”* *“ihsan edilen”* anlamını taşır.

Mevzuumuzun basında islam, iman, ihsan ve ikan derken *“Marifetullah”* yani Allah bilgisinin ve müşahedesinin, peygamber bllgisinin *“hakikat-i Muhammedi”* bilgisinin özü bu *“ihsan”* kelimesinde yatmaktadır.

Bu durumda vechini Hakk'a teslim eden kişiye *“muhsin”* dendiğine göre, o kişiye *ihsan olunmuş* demektir. Olaya tersinden yaklaşıldığında, eğer bir kimse muhsin değilse yani ihsan olunmamış ise, o kimse *vechini Hakk'a teslim etmemiş* demektir.

Burada ihsan'ın bir özelliğini belirtmekte fayda vardır. Vechin Hakk'a teslimiyeti devam ettiği sürece Zat'tan yapılan ihsan devamlı bir şekilde çoğalarak artar. Çünkü ihsan olunan da devamlı bir kapasite genişlemesi olur. Ve bu alış veriş devamlı inkişaf eder.

Halbuki babamızdan, annemizden, dedemizden intikal eden ihsanlar, milyonlar, milyarlar dolayısıyla da muhsin oluyoruz ama, onların yaşamının bitiminde ihsanları da son buluyor.

Yaşantısını ibadetlerle, sohbetlerle, zikirlerle, tefekkürlerle renklendirerek sürdüren kişi bu defa

Kur'anı Kerim *A'raf Suresi 7. sure 56. ayette;*

inne rahmetallahı kariybün mine'l muhsiniyne

“ALLAH'ın rahmeti ancak Muhsinlerden gelir”

Dikkat edilirse bu ayet-i kerime ALLAH'ın rahmetinin nereden geldiğini çok net bir şekilde ifade ediyor. Tabii ki ALLAH'ın (genel) rahmeti gökyüzünden, sağdan, soldan, hocalarımızdan, alimlerimizden, sanatkarlarımızdan, tabiat ismini verdiğimiz bu varlık zuhurlarından, her yerden gelmektedir, ancak burada bahs edilen genel rahmet değil, (*ilahi ve zati*) rahmettir ki; o da ancak ve ancak en kısa yoldan muhsin kişilerin gönüllerinden talip kişilerin gönüllerine gelmektedir.

İhsanla ilgili başka bir ayet-i Rahman suresinde görüyoruz.

Kur'anı Kerim *Rahman Suresi 55. sure 60. ayette;*

hel cezaül ihsani ille'l ihsanü

“İhsanın cezası ancak ihsan değil midir ?”

Buradaki ceza kelimesinin anlamı, genelde kullanmaya alıştığımız ceza kelimesinden çok farklıdır. Ceza, arapçada karşılık, her hangi bir şeye karşılık, eşdeğer bir karşılık anlamına gelmektedir.

Yüce ALLAH bir ayet-i kerimesinde

Kur'anı Kerim *Beyyine Suresi 98. sure 8. ayette;*

cezaühüm inde rabbihim cennatü adnin tecriy min tahtıhe'l enharü halidiyne fiyha ebeden

“Onların Rabları katındaki mükafatı, içinde temelli ve sonsuz kalacakları, içlerinden ırmaklar akan adn cennetleridir.” gibi veya **“cehennemle cezalandıracağı”** gibi.

Burada da “*ihsan*”ın karşılığının yine *ihsan* olacağı ifade edilmektedir. Yani muhsin olan bir kimse, muhsin olduktan sonra vermeye başladığında yaşamı ihsana dönüşmüş oluyor, İhsan sahibi oluyor. Verebildiği kadar veriyor, bunun karşılığında da alabildiği kadar alıyor ve bu hal süreklilik kazanıyor.

Bu yaşantı içerisinde artık kişi “*eşhedü en lailahe illallah*” dediği zaman gerçekten *müşahede sahibi* oluyor ve imana ihtiyacı kalmıyor:

İman safhasını yaşayan kişi, aslında kesret aleminin ehlidir. Çünkü iman olgusunda daha evvel de belirttiğimiz gibi biri iman eden, diğeri iman edilen olmak üzere iki varlığın mevcudiyeti sözkonusu olmaktadır.

“*eşhedü en lailahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resulullah*” diyen kişi bunu gerçek manasıyla söylüyorsa o artık iman safhasını aşmış, gaibliği geride bırakmış, kesretten kurtulmuş, Vahdeti bulmuş, müşahede ehli olmuştur.

Ve yine başka bir ayet-i kerime de

Kur'anı Kerim *A'raf Suresi 7. sure 172. ayette;*

ve eşhedeüm ala enfüsihim

“kendi nefisleri üzerine şahit olurlar” denmektedir, **“İman ederler”** denmemektedir.

Eğer “nefisleri üzerine iman ederler” denseydi kişinin bu kadar terakkiden sonra yeniden dersine birinci sınıftan başlaması gibi olurdu. Oysa ki ihsan - muhsin dönüşümü yukarıda belirtildiği gibi sonsuza kadar kapasite artışını içerir.

Müşahede halinin zirvesini ifade eden şu ayet bütün bu anlatılanları ne güzel özetlemektedir.

Kur’anı Kerim A’li İmran Suresi 3. sure 18. ayette;

şehidallahü ennehü la ilahe illa hüve

“ALLAH şahittir ki ALLAH’tan başka ilah yoktur, ancak ALLAH vardır.”

Sözümüzü bitirmeden evvel konumuzun başlangıcında “Cibril Hadisi”nde yerini alan “İslam” kelimesini de bir nezbe açmakta fayda görmekteyim.

İslam, selamdan, selametten, teslim olmaktan kaynaklanan bir kelimedir. ALLAH’ın birliğine inanmak ve O’na şirk koşmamaktır.

İslam dininin zahiri, “şeriat-ı Muhammedi”; batını ise, “hakikati Muhammedi”dir. İkisini birlikte yürütmek ise, kemalattır.

İslam aynı zamanda Adem (a.s.)’dan → Muhammed (a.s.)’a kadar bir semavi sistemin ismidir. Cenab-ı Hakk; “İbrahimiyet” - “Museviyet” - “İseviyet” - “Muhammediyet” diye ayrı ayrı dinler vazetmemiştir.

Kur’anı Kerim A’li İmran Suresi 3. sure 19. ayette;

inne’ d diyne indellahi’ l islamü

“Allah’ın indinde (yanında) din İslamdır.”

Allah’ın indindeki (yanındaki) din islam olmakla beraber; acaba *kulun indindeki din nedir*, nasıldır?

İşte Museviyet, İseviyet vs. dinler bu safhada ortaya çıkmaktadır. Çünkü kul, zahir hali daha kolay benimsemekte ve her kitap sahibi peygambere ayrı bir din ismi yakıştırmaktadır.

Hz. İbrahim’in getirdiği “tevhid-i ef’al” hukukunu, Hz. Musa’nın getirdiği “tenzih” hukukunu, Hz. İsa’nın getirdiği “teşbih” hukukunu, Hz. Muhammed’in getirmiş olduğu “tevhid” ve “vahdet” hukukunu, ümmetleri, peygamberlerinin isimlerine izafeten “İbrahimilik”, “Musevilik”, “İsevilik”, “Muhammedilik” olarak isimlendirmişlerdir ve böylece kulların yanındaki dinler ortaya çıkmıştır. Halbuki ALLAH birdir ve ayette belirtildiği gibi indindeki (yanındaki) din de “bir”dir, o da “İslam”dır.

Hz. Adem (a.s.) ile başlayan ALLAH’I c.c. *bilme ve bulma* olgusu; Hz. Muhammed (a.s.) ile *kemale erdi*; o yüzden son peygamber olmuştur. İlahi sırları zuhura çıkarmış gizli bir şey bırakmamıştır, yeter ki biz kulak, göz, gönül ve akıl ayarlanmızı güzel yapalım, ayan bozuk cihaz gerçekleri yansıtamaz.

Kur’an-ı Kerim peygamberler kıssaları ile bir hak yolcusunun “seyr-i süluk”unu nasıl yapacağını çok açık bir şekilde göstermektedir. Bir arif kişinin nezaretinde yeterli sürede 10 - 20 sene arası olabilir, istisnalar hariç, bazen daha kısa veya daha uzun da olabilir.

Kısaca özetlersek; gafletine tevbe edip “mertebei Ademiyyet”te “venefahtü” ile şuurlanmaya başlayan kişi, nefis temizliğine yönelir, kendini anlamaya başlar, Hakk’a teslim olmaktan başka çaresinin olmadığını idrak eder. “Teslimi külli” ile teslim olur, daha sonra vechini (bütün varlığını) Hakk’a teslim eder. Bunun karşılığı “ihsan”dır;

“Cibril hadisi”nde bu olgu çok muhteşem bir şekilde ifade edilmiştir. “Benlik” perdesinin kalkmaya başladığı ilahi zatı müşahedeye dönük oluşumların yer aldığı bir mertebedir.

“Mertebe-i İbrahimiyyet”te dostluk hüllesini giyer gerçek tevhide ulaşır.

“Mertebei Museviyyet”te eyemen vadisinde gerçek tenzihe ulaşır.

“Mertebei İseviyyet”te “Ruhül kuds”ten destek alır.

“Mertebei Muhammediyye” de ise, seyr-i zirveye çıkıp “mi’rac”ını yapar.

Böylece “büyük ayet” olan kendini ve Rabbini müşahede etmiş daha dünyada iken “ruyetullah”a ulaşmış olur. İşte İslam ALLAH’ın yolunu ilk aşamasından başlatıp zirveye yani zatına kadar ulaştıran sistemin ismidir. Bu oluşumlar bütün varlıkta da ALLAH (c.c)yü müşahede etmek için düzenlenmiştir.

ALLAH c.c. kendini bildirmeyi diledi ve bilebilecek olan “halife” insanı “halk” etti (yaratma değil) ve onda en geniş manada zuhur etti.

Bu hakikatleri bilen ayn; bilinen gayr oldu.

Bilen de vechini açtı; bilinen de hicapladı yani perdeledi.

Ne zaman ki bu perdeleri açacağız işte o zaman şu dünya hayatımızın ne kadar değerli bir şey olduğunu anlayacağız.

Hız. Muhammed s.a.v. ve Kur’an ile bütün hakikat ortaya konduğundan daha başka bir peygamber ve kitabın gelmesi mümkün değildir. Eğer böyle bir şeyler varsa kökünden yanlış ve aldatmacadır, çünkü Kur’an zattır ve O’na ilave edilecek başka hiç bir şey yoktur, ancak bizim O’nu iyi inceleyip anlamamıza ihtiyacımız vardır.

Bu saha sonsuz bir deryadır, gayemiz o deryadan alınan bir avuç su ile yüzümüzü yıkayıp gözlerimizi Hakk’ın eliyle benliğimizden mehs etmektir. ALLAH’u teala gayretli olanları basar’dan basirete ulaştırın.

Ehlül-lahtan birisine sormuşlar “ALLAH’I görmek mümkün mü?” diye o da cevap vermiş, “ALLAH’I görmemek mümkün mü?” diye.

Daha ileride inşallah Cevab-ı Hak izin verirse bu mevzu ile alakalı daha geniş kapsamlı bir yazı meydana getirebiliriz, daha fazla bilgi almak isteyenler de “Mübarek Geceler” isimli kitabımızın mi’rac bölümüne bakabilirler.

Bu risale imanın hakikatleri yönünde şüpheleri bulunan bazı kimselerin sorularına üzerine yazılmaya çalışıldı. Gayret bizden tevfik ve ihsan ALLAH’dan’dır.

Muhterem okuyucum bu risaleyi sabrederek eğer sonuna kadar okuyabildinse lütfen ön yargılı davranma iyi anlamaya çalış ki ufkun ve gönlün genişlesin bu, hayata daha değişik yönlerden bakmaya alışmalısın.

Rabbimizden cümlemize ilim bereketleri vermesini niyaz ederim. Hoşçakalın, dostça kalın.

06.09.1996 Cuma

**El fakir
NECDET ARDIÇ UŞŞAKÎ
TERZÎ BABA
TEKİRDAĞ**

KAYNAKLAR :

1. KUR'ÂN ve HADÎS
2. VEHB : HAK'kın hibe yoluyla verdiđi ilim.
3. KESB : Çalışarak kazanılan ilim.
4. NAKİL : Muhtelif eserlerden ve sohbetlerden, müşahede ile toplanan ilim.

DAHA EVVELCE ÇIKAN KİTAPLARIMIZ
(GÖNÜLDEN ESİNTİLER)

1. NECDET DİVANI
2. HACC DİVANI
3. İRFAN MEKTEBİ HAK YOLU'nun seyr defteri
4. LÜBBÜL LÜB - ÖZÜN ÖZÜ "Osmanlıcadan çeviri"
5. "SALÂT" NAMAZ VE EZAN'ı MUHAMMEDI'nin bazı hakikatleri
6. İSLAMDA MÜBAREK GECELER VE HAKİKATLARI
7. KELİME-İ TEVHİD DEĞİŞİK YÖNLERİYLE

ÜZERİNDE ÇALIŞTIĞIMIZ KİTAPLARIMIZ

8. CİBRİL VE HAKİKATLERİ
9. SURE-İ YUSUF VE DERVİŞLİK
10. ALTI PEYGAMBER VE DAHA BAZILARI
11. SURE-İ YUSUF ve DERVİŞLİK
12. ALTI PEYGAMBER ve daha bazıları

NECDET ARDIÇ
ERTUĞRUL MAH. HÜSEYİN PEHLİVAN CAD.
NO. 35/A 59-100 TEKİRDAĞ
TEL. EV : 0 - 282 - 261 43 18
İŞ : 0 - 282 - 261 32 40

— KİTABIN YAZARI —

1938 senesinde Tekirdağ'ında üç çocuklu bir çiftçi ailesinin ortanca çocuğu olarak dünyaya geldi.

ilkokulu bitirince terzilik mesleğine yöneldi. Bu arada eğitimini özel olarak geliştirmeye çalıştı.

O zamanın eski cami imamı ve Kur'an kursu öğretmeni olan Muhterem, Hafız Behçet Toy Hocaefendi'den Kur'an ve tecvit dersleri aldı.

Aynı senelerde Çiftlikönü camii imamı olan Muhterem Ahmet Elitaş Hocaefendi'den arapça ve tefsir dersleri almaya başladı.

Onsekiz yaşlarına geldiğinde “**Marifetullah**” (ALLAH BÎLGİSÎ)ni öğrenmeyi şiddetle arzulamaya başladı.

Bu arada araştırmalarını sürdürürken, bir vesile ile zamanın büyük alimi ve mutasavvufu Muhterem Mehmet Hazmi Tura Efendi'nin sohbetlerine katılmaya başladı.

Kendisi Beyazıt Camiinde Mesnevi okutur ve de Süleymaniye Kütüphanesi'nin müdürlüğünü yapmakta idi. Zatından büyük feyz ve bigler aldı.

Vefatından sonra yerine geçen hallfesi Mehmet Nusret Tura Efendi'ye intisab etti ve onun yanında uzun seneler tasavvuf çalışmaları yaptı.

Mehmet Nusret Efendi zamanın çok yüce insanlarından tasavvuf bilgini, hak aşığı, Peygamber tutkunu bir zat idi. 1977 senesinde kendinde bulunan maddi manevi emanetleri ve görevini yazarıımıza devretti. Kısa bir süre sonra da Ahiret'e intikal etti. ALLAH gani gani rahmet eylesin...

Ayrıca birçok Arif ve Kamil zatlarla da görüştü.

1964 senesinde evlendi, iki erkek çocuğu var. Halen hem tasavvufla, hem de terzilikle uğraşmaktadır.

Yayınlanmış yedi kitabı vardır. Kitapları “*Gönülden Esintiler*” başlığı ile çıkmaktadır.

Daha birçok kitabı yayımlamaya hazırlıyor.

ALLAH c.c. cümlemize dünya ve ahiret işlerinde kolaylıklar versin.

ALLAH'a ulaşan yolda **4** esas vardır.

1 - İslam olmak, kurtuluşun tek yolu olduğunu anlamak.

2 - İman etmek, İslamın getirdiği kurallara **iman** yoluyla yaklaşmak.

3 - İhsan sırrıyla Hakk'ı müşahedeye başlamak.

4 - İkan ile de gerçek “**tevhid**”i (birliği) oluşturmaktadır.

Sadece şekil ve duyguda değil, akıl ve gönülde de mü'min ve muvahhid olmamız lazım gelmektedir.

Tefekkür hayatımızı geliştirdiğimiz kadar İslamı yükseltmiş olacağız.

O'nun gerçek gayesi “**Ruyetullah**”tır ve o da “**akl-ı küll**”e ulaşmakla mümkün olmaktadır.